



Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. III. Tentator diabolus Pileonem agit, ambitione decipit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

homines in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas, quam quidam appetentes erraverunt à fide, inseruerunt se doloribus multis. Desiderium discedendi comitatur cupiditas præ aliis emendandis hinc amor pompæ in vestitu, in famulatu, in ædificiis, in mensâ, in conviviis, in omni demum exteriore apparatu. Hæc animum à Deo crebris sed blandissimis furtis abducunt, eumque ad se trahunt & absorbent. Inde animus vanus, cupidus, elatus, Deo vacuus.

Dicitur Dicitur
796
797
798
799
800

Sapientissimè dixit Bias: Studium pecuniæ est Metropolis omnis malitiae. Quod æquè sapienter confirmans Timon: Duo sunt, inquit, malorum elementa; inexplabilis opum cupiditas, & gloriæ appetentia. Quid enim Auri dira fames mortalia pectora non cogit? Eruditè canit, Vnusquisque ac verè:

Horat. lib. 1.
epist. ep. 16.
ad Q. Junium
mibi p. 269.
Ambros. 10.
mo 4. lib. 1.
de Cain &
Abel cap. 5.
mibi p. 119.
idem 10. 5.
Comment. in
epist. ad Titum
mobi. cap. 6.
p. 400.

Perdidit arma, locum virtutis deseruit, qui semper in augenda festinat, & obruitur re.

Hanc stigmæ aulicis tentationem & pecuniæ cupiditatem Apollonius quandam æris libidinem appellans: Omnibus, inquit, est invida, sibi vilis, in summis divitiis inops, affectu extenuat, quod sensu abundat. Nullus rapiendi modus, ubi nulla mensura cupiendi: elementa concutit, mare sulcat, terram effodit, calum votis fatigat, nec sereno grata nec nubilo, condemat proventus annuos, factisque terrarum arguit. Qui diligit argentum non satiabitur argento. Pecunia cupiditas omnia mala potest admittere, ideo radix omnium malorum est: quia ut desideria sua expleat, quod impossibile est, & maleficia & homicidia, & obscenitatem, & quicquid sceleris est, perpetrat, nec ad presens securus, quia semper cupida, & in futuro damnata.

August. de
Verbis Do-
minis, secun-
dum Mattheum
serm. 12.

His subscribens Augustinus: Extirpa ergo, inquit, cupiditatem, & planta charitatem: sicut enim radix omnium malorum est cupiditas, ita radix omnium bonorum est charitas.

Nemo igitur huic Aurifici deceptor credat argentum & auram monstrat, ut laqueos tegat: tu autem, o homo Dei, fuge hos laqueos, fuge, fuge: Tentator iste bractearius non capite te depulente, sed servum & quidem suum efficere. Pecuniæ cupiditas servitus est, non fœda solum, sed & omnibus modis noxia. Hos servos excludit calum.

Pecuniæ cupiditas fœda est servitus.
Horat. lib. 1.
epist. ep. 9.
ad Claudium
Neronem,
mibi p. 261.
Horat. lib. 2.
Carminum,
Oda 15. ad
Posthumum,
mibi p. 60.
Chrys. 10. 3.
de Philo-
gonio episc.
mibi p. 836.

Servus avaritiam, qui parvo nesceat uti. Quid igitur, obsecro te mi Christiane, quid tanto pe- te amas ea quæ amata inquam, possessa onerant, amittit la cruciant:

Lingenda cellus, & domus, & placens
Vxor: neque hasum, quas colis, arborum
Te præter missis Cupressus
Villa brevem dominum, & puerum.

Chrysostomus de sancto Philogonio disserens: MEF M ac TVVM, inquit, frigidum illud verbum, & quicquid est malorum, in vitam nostram invehens, innumeræque gignens bella. Gemina vox illa MEFM, TVVM orbem universum horribili adstringit frigore. Hinc animorum torpor; hinc similitates, rixæ, odia, malorum omnium lerna.

1. Reg. c. 25.
vers. 8.
Ibid. v. 13.

David jam unctus, nondum coronatus rex injurias maximas prævalido sanè stomacho concoquere poterat, at ubi sordidus & stultus Nabal stipem escariam contumeliosis verbis negavit, hic Davidem tentatio ingens incescit Nabalis cum omni familiâ jugulandi. Perierat David milites elemosynas, idque modestissimè: Quodcumque invenerit manus tua, da servis tuis, & filio tuo David. At Nabal elato supercilio turgidus & tenacissimus suarum rerum, nec panem unicum, sed nec obolum dedit, etli durissimus. Hæc ita bilem Davidi in nasum conciebant, ut mox classicum canens ad arma faos convocaret. Accingatur, inquit, unusquisque gladio suo. Hunc diem Nabal cum omni familiâ suâ vixit ultimum. Omnibus in Nabalis domo, & vel ipsi canibus pereundum est: suo natabunt sanguine. Non parcat ulli noster gladius. Er verò successum etiam hæc minæ cruentum habuissent, ni prudens Abigail intervenisset, & discretissi-

ma suadelâ tragœdiam sopiisset planè sanguinariam. Videte quomodo Avernalis Aurifex tentationibus pecuniariis totas domos, oppida, civitates, provincias, regna, orbem totum soleat turbare. Verissimè dixit Chrysostomus: Amor pecuniæ, cæcitas animæ. Quod Sira- cides confirmans: Nihil est iniquius, inquit, quam amare pecuniam, hic enim & animam suam venalem habet.

Est ergo tam vehemens, quam vulgata tentatio, pecuniæ cupiditas, impietatis putrix, laborum & ærumnarum, atque adeo aliorum sceletum & flagitiorum fecunda Mater. Quæ divi Prosperi verbis configno: Iis, S. Prosperi inquit, qui militant Deo, fugiende sunt ex toto corde divitiæ, quas qui habere volunt, sine labore non querunt sine difficultate non inveniunt, sine curâ non servant, sine anxietate delectatione non possident, sine dolore non perdunt.

CAPVT III.

Tentator diabolus pileonem agit; ambitione decipit.

Antonius Magnus tam variè tentatus est à cacodæmone, ei tamen tam animosè resistit, ut hujus artis hæceri possit Magister. Inter præceptiones, quas suis cederat, hæc erat: Cacodæmones vita perluadent affinitate virtutum. Hominum animos leni ac dulci veneno inficiunt. Sunt enim dæmones, quos Pios appelles, ad templa hi compellant, ad preces adigunt, sed suo lucro. Nam oculi multorum in templo in omnem partem evolvant, orationis aliquid lingua commurmurat, cor interm in fines orbis evagatur. Sunt dæmonum alii, quos Vigiles dicas, hi noctu somnum subducunt, vigilas persuadent hoc duplici quæstu, ut noctu vigilantium animos cogitationibus sterilissimis, imò & noxiis fatigent, ita illi tales interdum cum laborandum & orandum foret, dormiunt. Sunt alii, quos Humanos nomines: amicitias hi jungunt colloquiis initio sacris, sed inter eos, quorum mores non usque adeo probati, ita paulatim concordia spiritalis deitint in carneam & animaleam. Sunt alii cacodæmones, quos Iureconsultos & Theologos vocites, qui è scholis & legibus pronunciata recitant: Fama ff. de reg. præponderat emolumento pecuniario. Fama plus est custodienda quam oculi. Qui propriam famam negligit crudelis est. Mox illi unicam subvertunt voculam & perpendunt: Crudelis est, qui proprium honorem negligit. Hoc erudito velamine omnem vindicationis, jurgiorum, ambitionis nequitiam operiunt. Ita planè vitia virtutum affinitate persuadentur. Ita diabolus non Cupedinarium & Aurificem tantum, uti capite superiori demonstratum, sed & Pileonem agit, & pileos è plumis venustissimos concinnat. Non carnis tantum & oculorum concupiscentiâ, non deliciis solum & divitiis, sed etiam simperbiâ vitæ & ambitione tentat. Ita Cupedinarium, Aurificem, Pileonem induit. De priore duplici modo tenandi dictum: Tertium de Ambitione hoc Caput proponet.

§. I.

Novi orbis incolæ, Orientales * Æthiopes, aliique * Eri & sicut quasdam corporis partes, ita & caput solis plumis contegunt. Plumæ illis & vestes & pilei sunt. Suos diabolus pileos è discoloribus plumis conficit, Ambitione maximam Orbis partem seducit. Quid Ambitio, nisi elegans plumarum connexio? Quid honores & dignitates nisi plumulæ per aërem volantes? has tamen, velut infantes, sequimur ardentissimis studiis. Hæc Ambitionis tentatio nulli hominum ordini parcat. Non Christi Amicus, non Apostolis, non ipsis Angelis. In Christi cenaculum, in ipsum calum penetravit hæc lues. Munia splendida, existimatio honorifica, Auctoritas magna, dignitas ampla, celebre nomen, cit. sublimes

sublimes sella, & truli & compellationes magnificæ, hi sunt Di tui, Munde. Nihil in orbe sanctius honorum & dignitatum splendore. Hi sunt illi plumatiles pilei; his diabolus ambitiosissimos suos candidatos ornat: ita Mundus vult falli.

Quam horribilis illa tentatio fuit Corebi, Abironis & Dathani, qui & ipsi Sacerdoti officio fungi cupientes, & Mofi in os obiectantes: Sufficiat vobis, ajunt, quia omnis multitudo sanctorum est, & in ipsis est Dominus. Vocati à Mose, responderunt: Non venimus: Nunquid parum est tibi, quod eduxisti nos de terra qua lacte & melle manabat, ut occideres in deserto, nisi & dominatus fueris nostri? Non venimus, Ambitio contumacissima. Cùmque jam starent, Core, Dathan, & Abiron sacris operaturi thuribus, quod Numerorum liber memorat; Dirupta est terra sub pedibus eorum, & aperti sunt devoravit illos cum tabernaculis suis & universa substantia eorum, descenderuntque vivi in infernum, operi humo, & perierunt de medio multitudinis. Sed & ignis egressus à Domino interfecit ducentos quinquaginta viros qui offerrebant incensam. Neque hic clades stetit, nam è populo, qui eorum causâ obmurmuravit, percussit sunt quatuordecim millia hominum septingenti, absque his qui perierunt in seditione Core. Deus bone! Unica Sacerdotalis muneris ambitio universè quindècim millia * hominum improvisè morti glutendos objecit. Tanti sunt impendii plumatiles illi pilei. Tam inter necina fuit tentatio illa: Omnis multitudo sanctorum est.

Sed enim tam audax & præfidens est Tentator in hoc uno testandi genere, ut vel Antiquissimos homines non vereatur aggredi plumarum & Ambitionis tentatione. Joanni Baptistæ plumatilem pileum per Pharisæos offerens Messie dignitatem detulit, modò unicum illud respondisset: Sum. Imò ad supremum hunc dignitatis gradum obtinendum sufficere non abnuere. Eodem stratagemate aggressus Paulum & Barnabam plumatilem diadema illis obtulit per Lytenses. Hi namque cùm claudum, & edem usus ab utero matris negatus, cererent integerrimè ambulantes, Lycaonicè proclamant, Dii similes facti hominibus descenderunt ad nos. Et vocabant Barnabam Iovem; Paulum verò Mercurium, quoniam ipse erat dux verbi. Sacerdos quoque Iovis qui erat ante Civitatem, tauros & coronas ante januas asserens, cum populo volebat sacrificare. At Paulus & Barnabas ut divinos à se honores quam longissimè removerent, laceratis tunicis profliantes in turbam: Quid hæc facitis, inquam, & nos mortales sumus similes vobis homines.

Aliàs hæc Ambitiùs tentatio vix unquam infecunda malorum est. Hinc ita erexit animos tentator, ut Christum ipsum adoriri ausus: Si filius Dei es, inquit, mitte te deorsum, sciat orbis te talem esse. Hinc autem omnes id optimè discunt, si te videntur per aëra vel ambulantes vel volantes. Hem impudentiam tentatoris incredibilem! Ipsi orbis Servatori pileum plumatilem conatus est imponere. Quam autem detestabilis fuit illa Jeroboami regis ambitio, quæ omnem populum sollicitavit & traduxit ad abominanda sacra. Ut enim Jeroboamus sibi suisque regnum stabiliret, ambitiosissimam hanc nequitiam commentus est. Edicto cavet ne quisquam ex Israël's populo Hierosolymam tenderet oblatum in templo sacrificia. Verebatur namque Jeroboam, ne populi favor à se in Roboamum Juda regem declinaret, si passim omnes Hierosolymæum templum sacrificiis frequentare permitterentur. Ne verò impium hoc consilium destitueretur successu, geminum vetulinum caput aureum duobus locis in edito collocavit, & una promulgari iussit: Ecce dicit tui Israël, qui te eduxerunt de terra Ægypti. Prò, Deum immortalem, quò humanum peccus non adigit ambitio? Non est ulla tam detestanda impietas, quam plumatilis pilei cupiditas non persuadear. Nihil non audent Ambitio. Ipsum Apostolorum Collegium etiam numerosum hæc tentatio in-

vasit, & velut Eridis pomum, plumatilem pileum in Apostolorum medium coniecit, velut diabolus dixisset: Honoratissimus omnium habeto. Facta est & contentio inter eos, quis eorum videretur esse major. O mei Apostoli, quid ista lis vestra sibi vult tempore profus importunissimo, & eo ipso quidem loco, ubi summa humilitatis specimina sunt in oculis. En Magister & Dominus vester Dei filius vobis pedes abluir, jam que ad olivetum doloris principium, ad vigilandum & orandum ad fundendum sudorem sanguineum tendit, cras inter latrones medius in cruce spectandus, & vobis altercatione nimium intempestivâ de pileo plumatili contenditis? Apage hanc concertationem hoc loci & temporis absurdissimam. Diaboli tentatoris instigatio est.

Quam verè Ambrosius: Hoc ipso, inquit, perniciosior Ambitio, quòd blanda quadam est conciliatricula dignitatum, & sape quos virtus nulla delectant, quos nulla potuit movere luxuria, nulla avaritia subruere, crimine facit, ambitio. Habet enim forenses gratiam, domesticum periculum, & ut dominetur aliis, prius servit; curvatur obsequio ut honore donetur.

Non prohibemur magnanimitatem ostendere, & honoris fundamentum jacere, hoc est, honore digna facere, sed honorem querere vetans Si accides: Noli, ait, querere cathedram honoris. In virtutis actione duo sunt, honor & meritum, ille Dei, istud hominis est; qui Deo sapit honorem, illi Deus aufert meritum. Eos qui honorem querunt, reprehendens Christus: Amant primos honor & salubritas, inquit, in cenis, & primas cathedras in Synagogis, & scilicet in foro, & vocari ab hominibus Rabbi. Honorem sicut querebant, non illos honor.

At pulchrum est, digito moneri, & dicitur, hic est, At etiam non ignota sunt priscorum cautiuncula fabellæ Icarus & Phaethon. Quanto altior fuit utriusque ascensus, tanto gravior casus. Veritas aculeum scimus: Quod aliis est hominibus, abominatio est apud Deum.

Hinc Chryostomus altum ingens dicens: Grave quiddam est, ait, Ambitio, grave, inquam, & que animam perdere valeat. Quemadmodum saxi venti in tranquillum mare delati, totum ab uno subruunt, sic & Ambitio, & turpis questus animam subvertunt omnia subvertunt. * Excæcat mentis intuitum præcipue glorie furor. Nam pecunias quidem contemnere volenti satis est facile; honorem autem à multis collatum despiciere, multi laboris indiget, magna est sapientia. Non est enim, non est, inquam, vitium ita tyrannicum, & ubique dominans ex malorum jori quidem, vel ex minori parte, astramen ubique. Cogita, cum gloriam concupiscis, quòd eam sis affecturus: sed disce finem, & nihil venies. Cogita, quantum res habeat jacturam, quot & qualibus bonis priver. Cogita, quòd Deus videt, & omnem illam extingues concupiscentiam: de terra recedes, ad illud celeste respicias theatrum. Homines licet laudaverint, mox tamen accusant, vel invident, vel carpunt. Sed hoc si non fuerint, nihil omnino tamen laudato profunt. Nihil hominum gloria vitius. Honore delectaris? Hunc expelle, sciens quòd te debitorem constituit. Anima cupiens honorem & glorificari, non videbit regnum calorum. Plumatilis pileus ad lævæ ducit adtra Proserpinæ.

Hunc ipsum plumatilem pileum probè inspicies Bernardus: Ambitio, inquit, subtile malum, secretum virus, pestis occulta, doli artifex, mater hypocrisis, livoris parens, virtutum origo, criminum fomes, virtutum erugo, tinea sanctitatis, excæcatrix cordium, ex remediis morbos creans, generans ex medicinâ languorem. Quantos hoc negotium perambulans in tenebris trudi fecit in tenebras exteriores, veste stoltans nuptiali, & virtutum exercitia sicut pietatis evacuans? Quantos ergo pestis hæc nequiter supplantatos, turpiter dejecit, ut ceteri quoque quos latuit occultus effossor, subitam expavescerent ad ruinam? Ambitionis via, adoratio diaboli, ambitionis usus brevis, finis ignotus. O ambitio, ambientium crux, quomodo omnes torques, & tamen omnibus places? Nil acerbius cruciat, nil molestius inquietat, nil tamen apud miseros mortales crebrius negotiis

Chryso...
Luc. cap. 22.
vers. 24.
Ar. 10. 5.
l. 4. in c. 4.
Luc. mibi
pag. 50.
Ar. 10. 5.
l. 4. in c. 4.
Luc. mibi
pag. 50.
Ecclesi. cap. 7.
vers. 4.
In virtutis
actione
duo sunt,
honor &
meritum.
Matt. c. 23.
v. 6. & 7.
Perfusus
Sat. 1.
Luc. cap. 16.
vers. 15.
Chrys. 10. 3.
inc. 19. Ioan.
hom. 83. mi-
hi pag. 338.
Chrys. 10. 5.
hom. 42. ad
pop. Antio-
cheum, mi-
hi pag. 261.
* Elementa
malorum
Avaritia &
Ambitio
proximo
priori.

Ar. 10. 5.
l. 4. in c. 4.
Luc. mibi
pag. 50.
Ecclesi. cap. 7.
vers. 4.
In virtutis
actione
duo sunt,
honor &
meritum.
Matt. c. 23.
v. 6. & 7.
Perfusus
Sat. 1.
Luc. cap. 16.
vers. 15.
Chrys. 10. 3.
inc. 19. Ioan.
hom. 83. mi-
hi pag. 338.
Chrys. 10. 5.
hom. 42. ad
pop. Antio-
cheum, mi-
hi pag. 261.
* Elementa
malorum
Avaritia &
Ambitio
proximo
priori.

*negotii ejus. Quam pauci evadunt, quibus non dominandi li-
bido dominetur?*

§. II.

*Ambitio-
nis tenta-
tio totum
orbem pæne
evertit.*

Hæc ambitionis tentatio universum pæne Orbem evertit. Ab hac unâ peste quot lacrymæ, quot ubique mala? Quot amica, non dicam convivia, sed quot præclara Principum & Electorum comitia hæc sola furia, Ambitio disturbavit unica? Hic princeps præcedere contendebat, sed abnuebat ille sequi. Hinc sæpe rebus infectis, animis offensus subitò discessum est. Hinc & alii conventus creberrimè soluti, ob unicum illud ambitiosum P. A. C. E. D. E. R. E. Quot jam annis in Europâ fovimus bella sed sanè miserrima, quæ alternantibus victoriis utraque partem misère attriverunt & fortunis exhausterunt pæne omnibus. Sic utraque pars vicit, & neutra vicit. Occasiones rei optimè gerendæ frequentissimè turbavit ambitionis ducum & ambitio, quolibet eorum primas ambiente. Eadem in Aulis & Curijs turbæ sunt, ob hunc ipsum plumosum pileum. Nemo non vult ornari his cristis. Sed hinc everfiones domorum, civitatum, regnorum, Orbis. Nec enim ullum facinus intentatum linquit ambitio, nec ulli hominum parci, nec ipsi Deo, sed nec ipsa sibi, ut potiatur votis ad omnes scelera species impellit.

*Ad impro-
bas cædes
imperandi
libidine
incitati:
Egyptius
Pharao,
Herodes
Ascaloni-
ta,
* Menæa
Græcorum
expressè,
Abimelech-
chus.
Judic. cap. 9.
vers. 5.
Rex im-
pius Saul.*

Egyptius tyrannus Pharao, ne quem regali folio metum injiceret Hebræi, omnes eorum infantes masculos velut catellos mergi jussit flumine. Herodes Magnus Ascalonita, ne quis infantulus Hebræus in spem regni succresceret, quatuordecim millia infantum, ut tradit, ferro messuit.

Abimelechus, ut sibi uni regnum, quod ambierat, emareret, fratres suos omnes, septuaginta numero super unum lapidem jugulari jussit.

Rex impius Saul, quia sibi sacroque regno metuebat à Davide, capitalibus infidiis famulorum fidelissimum locis omnibus infectis, insuper octoginta quinque Sacerdotes, quod Davidi favissent, velut victimas macra- vit, urbem Sacerdotum Noben cepit, & in eâ omnes interfecit.

Abfalon. Abfalon cristatus Phaëthon ut sede regni parentem optimum non evomeret tantum, sed vi ejiceret, arma impia rebellis filius movit in suum genitorem, virtum charissimum.

Romanus. Constantinus VIII. Porphirogenitus, quod Curo-palates docet, cum annis quadraginta novem imperii clavum tenuisset, à suomer filio Romano toxicum accepit, hoc uno nomine precipitatum, quod nimium diu imperasset.

Franciscus I. Franciscus I. Galliarum Rex cum Carolo V. Imperatore pacem sanciens sed parum diuturnam: Ille enim, ajebat, non superiorem; ego non parem fero. Ubi hæc tales sunt pluma, ibi parum est firmæ pacis & concordie. Bovi uni campus non gratulatur in pabulum satis est, pluribus elephantis silva sufficit: homini ambitioso non totus mundus. Omnium sæculorum ephemeridas, fastos, annales, chronica inspicere, plena omnia dissensionibus, injuriis, cædibus ob honorum plumas. Quid narro præca: in oculis sunt recentissima. Ambitionis Fridlandiæ præcipitum quis heri natus infans non ignorat? Paucissimis summam rem complector. Albertus de Walstein è nobili jam Fridlandiæ, Pharodeni, Lugiduni, Sabaria, princeps, Ferdinandi II. dux supremus, è fastigii ascendit ut proximum fuerit, Boëmiæ regem salutare. Eò certè molitionibus bellicis ambitionem suam extulit, ut diadema sceptrumque regium sibi jam longè certissimum suâ se manu gestare sit visus. Sed parum hoc illi, Regem esse: Imperatorem agere jam illi decretum erat. Nam Cæsarem suum ita in ordinem redigere certè destinârat, ut Cæsaris filii aquam suis manibus cogere-
tur infarlere. Atque hæc certis non solum consiliis, sed

*Ambitio-
nis Frid-
landiæ præ-
cipitum.*

viribus bellicis, & conspirationibus occultis eò erant deductæ ut hoc unum restare videretur, capite coronam regiam recipere & Imperatoris dominum promulgari. Omnia in hunc finem paratissima credebantur. Hic aliud cælo decretum venit. Nam duces nationis peregrinæ nec rogati, nec promissis aut pretio induciti, mandati Cæsari etiamnum ignari pulcherrimam cædem aggressi Germaniæ proditorem in conclavi confoderunt. Neque hoc arduum facinus sui luci commode causâ patrârunt. Nam omnem prædam principis cæsi non sibi rapuerunt, sed quid eâ Imperator fieri vellet, exquisiverunt. Et quod amplius mireris. Habuit dux Fridlandus in sui custodiam famulorum ducentos, & amicorum plurimos, copiosissimum tam in urbe, quam extra eam militem. Nihilominus soli quadraginta homines rem omnium periculosissimam ausi, ad epilogum tamen hanc tragediam felicissimè perduxerunt Anno Christiano 1634. die 26. Februarii: quo quidem die, eisdem Fridlandi principis imperio Jesuitæ omnes, qui tunc quidem Prægæ agerent, unâ cum Optimatibus aut occidendi, aut regno exigendi fuissent.

O Deus, ejus providentia in sui dispositione non fallitur! *Iustus es Domine, & rectum judicium tuum.* Nam Egræ ipsa urbe, in eo ipso conclavi, ut ajunt, ubi supremam militiæ potestatem accepit, hanc ipsam cum vitâ perdidit. Imò eodem ipso mense, eadè que hebdomade, quâ ante annum proximè elapsam in innocentibus fugâ regendâ saviit, & ipse de medio sublatus est. Cum enim grandi prælio contra Syciæ regem Adolphum Gustavum ad urbem Luzam infeliciter conflixisset, eos qui pugnâ infausâ causam præmaturâ ex acie fugâ dedisse videbantur, duci & cædi jussit. Ex his dux Sagen/ Comes Broglianus, & juvenis nobilissimus de Wobernaw publicè testari se infontes mori, & porro ad divinû tribunal invitare, & responsum Fridlandium, quando nec dicta nec obtestationes ullius hominis apud suriosum ducera valerent. Nec fessit ista ad supremum Judicem postulario. Annus abiit, & illo ipso tempore annuo Albertus Walsteinus in jus ambulavit.

Ita Deus potentes de sede deponit. Militiæ nomen cum dedisset Walsteinus, brevi ad honoris culmen errore hominum emerfit, Cæsariani militis renunciatus Imperator. Summam armorum potestatem nactus tentare ausus est, quantum nocere posset armatum scelus. Gloriæ alienæ invidus, suæ ambitionis, fortissimos duces plerumque in castris orari jussit, ne Imperatoris sui in campo inertiam damnarent. Timidus aut perfidus percipit hostiæ, at verò crudelis amicorum bona rapinæ militum objecit. Diu visus est dubitare, Numine an astris humanæ regerentur. Tandem maluit ab astris felicitatem sibi polliceri, à Ferdinando II. Imperatore eò bonorum ac opum evectus est, quò nec impudentis militis vota aspirassent. Verum ter ingratus, ter perfidus, in Dominum & in Auctorem dignitatis suæ conspiravit non levibus præsidii fultus. Et certè benefactori optimo vitam ac prolem, Principi dignissimo sceptrum ac coronam ambitu vix audito abstulisset, nisi Numen illum non astra sustulissent. Tandem leçtissimorum militum armis confossus funestissimæ ambitionis dedit penas. Pæne nefas, honestâ eum manu occumbere, quem non puduit tam inhonestis actibus coronam quaerere. Anno salutis reparatæ 1683. die 14. Septembris natus est Walsteinus: Egræ in Bohemiâ anno 1634. die 25. Februarii sub noctem vivere desuit, ætatis anno quinquagesimo primo.

O ambitio, ô pestis & lues Orbis, origo scelerum, tinea virtutum! sapiens Romanus ambitionem omnem gravissimè detestatus: *Ambitio, inquit, res tumida est, vana, ventosa nullum habet terminum; tam sollicita est, ne quem ante se videat, quam post se alium. Non patitur quemquam* pag. 187. ambitio

ambitio in eâ mensurâ honorum conquirere, quæ quondam
 ejus fuit impudens votum, quò scilicet pervenire, cum pa-
 vus obscurusque esset, nec optate quidem ausus fuisset.
 At ea nunc affectus, iterum altiora, atque altiora qua-
 rit. Fit series infinita. Quid tandem præcipitium. Huc
 demum stygii pileonis tentamina, huc plumosus pileus,
 huc hominis ambitiosi vota perducunt. Eruditè dixit
 Favorinus Philosophus: *Ambitio partim ridiculus, partim
 miserabilis, partim odiosus facit. Quid hic remediū? Triplex
 paucissimis suggero.*

§. III.

Primum: probè nosse immoderatum illud & an-
 xium honoris desiderium, merum esse diaboli ten-
 tamentum, quod malis maximis Orbem implet, quod
 Christi Collegium turbavit, quod à regno Dei plurimos
 abduxit, & etiamnum numerosissimam turbam abdu-
 cit. Quisquis animam suam Satane non exponere vult
 venalem, caveat vasferrium hunc pileonem, plumas &
 cristas caveat, ambitionem omnem fugiat. Præclare
 scripsit Augustinus de sententiâ Catonis: *Omnia virtutis
 premia ambitio possidet.*

Alterum: In scholâ Christi contrarium profus doce-
 tur. Christus aperitissimè suis præcipit: *Vos autem non sic.*
 In Christi lyceo honoratissimus est qui humilior & submis-
 sior, honoratissimus qui animi demississimi ac humili-
 mus. Homines vani, sui ipsius amatores & Mundi de
 plumis & cristis litigent: *Vos autem non sic.* Nil penitus
 loci sit inter vos ulli ambitioni: pileum aut sertum plu-
 meum etiam oblatum rejicite, caicas, discerpice. Ves-
 tris animis nunquam excidat me Magistrum esse man-
 suetudinis & humilitatis, non elationis aut ambitionis.
 Alii humanam gloriam adspiciunt: *Vos autem non sic.* Ali-
 ter enim à me instituti estis, ego honorum doceo con-
 temptum, non studium. Hoc genus & idololatræ se-
 ctatur. *Vos autem non sic: Nam qui major est in vobis, fiat
 sicut minor, & qui præcessor est, sicut ministrator.*

Tertium: A studio sui ipsius carnifex, sicut invidia,
 cruciatus & dolores inferi admirabiles, in hoc & Orbe
 altero. Testis sat locuples Augustinus: *Inhabam, inquit,
 honoribus, lucris, conjugio: & tu irridebas. Patiebar in eis cu-
 piditatibus amarissimas difficultates, te propitio tanto magis,
 quando minus sinebas mihi dulcescere, quod non eras tu.* Et heu
 lacrymabilem psalmum cantant in tartaro ii, quos ambi-
 bitio in transversum egit, qui honorum cristas rebus
 omnibus anteposuerunt, qui sero plumeo cotonati,
 non magni aestimantur cælum, hi apud inferos jam ca-
 nunt, sed serò nimis. *Quid nobis profuit superbia?* His olim
 dulcius fuisse mori, quam aliquid existimationis acqui-
 sitæ perdere. Jam moriuntur, & æternum. Jam demum
 intelligunt Phryges serò sapientes extremæ fuisse stulti-
 tiæ honorum plumulas colligere, & negligere regnum
 immortale. Vos ergo, Christiani, non sic: exempla vo-
 sanctiora ducunt ad honores non perituros. Ambitio-
 sum Aman altissimum expectat patibulum.

Verum tam vaser & nequam est diabolus tentator,
 ut quos pileo vel sero plumeo nequit fallere, iis serum
 plumbeum infixis aculeis & spinis horridum imponat,
 quos honorum cupidine non decipit, eos spiritu blasphemie
 & miris conscientie angoribus invadit. Sunt homi-
 nes bonæ sed simplicioris plerumque mentis, quibus
 cacodæmon adversus Deum & superos teterrimas &
 atrocissimas cogitationes suggerit, quibus conscientia,
 præsertim ex se jam ante pavida ita terretur ac pertur-
 batur, ut ejuscemodi homines rerum suarum trepidi in
 maximas adducantur angustias. Nonnunquam non
 animo tantum ægri, sed ipso etiam corpore tabescunt,
 cibus, potus, somnus, non ut solebant, eos reficiunt,
 subinde tales non procul ab insanâ & phrenesi absunt;
 tædet illos vivere. Nec adeò rarum hoc viris feminisque
 contingit. Aliquando hæc mali origo est: Initio vulnus

istud aliòquì minimè periculosum non satis est dete-
 ctum. Inter eâ dies noctesque tentatio velut teredo * rodit
 & consumit, & quidem præcipuè, quod observatum,
 tempore ineundæ orationis, percipiendæ Eucharistiæ
 & animi curandi. Hic pessimæ cogitationes magno im-
 petu consternatos obruunt.

Huic malo mederi non difficile, modò ægri capiant
 medentis dicta & sequantur. 1. Ante omnia qui eo
 modo tentatur, sciat verba illa tam impia, cogitationes
 illas tam nefandas, non esse suas sed diaboli, & ideo non
 citandas. Prudenter Climacus præceptiunculas sed sa-
 lutares instillans: *Non solent eos diaboli oppugnare, inquit,
 qui non dimicant cum ipsis.* 2. Qui liberari cupit, pro certo
 habeat, non suam animam cogitationum tam detesta-
 bilium esse causam, sed impurum illum spiritum, ideo
 quæ ab eo suggeruntur, contemnenda omnia. Satis est
 unum illud respondisse: *Vade satana.* 3. Quisquis hic
 pugnare, & collato pede confertisque armis vult con-
 tendere, ventos includere, fulgetrum manibus prehen-
 dere conatur. Qui hunc spiritum despiciat, liber evadit;
 qui ei aliter reluctari nititur, tandem subiacet. 4. Ma-
 gno sit solatio, si hac de re interrogatus: Num illæ cogi-
 tationes illi placeant? Animo possit dicere: *Extremè dis-
 placent, & odi, & arceo.* Hic salva res. Non igitur, mi
 Christiane, metuas, ne tibi ista noceant, si tibi tantoperè
 displiceant.

Climacus, quem dixi, ut tantò firmiùs erudiat ten-
 tatos, rem gestam ex fide memorans: Homo religiosus,
 inquit, rerum suarum satagens & industrius annis viginti
 jejuniis ac vigiliis macerare carnem institit, nec tamen
 quidquam se profecisse credidit. Etenim blasphemias,
 & immunditiæ spiritus assiduè illi inhærebat, vexabat,
 obtundebat nefandis cogitationibus. Demum se impa-
 rem hosti censuit insulibus tam malignis & continuis
 oppugnatus. Hæc ergo cepit consilii. Tentationis suæ
 voces impias scripsit chartæ, quam profundissimo seni
 obtulit legendam, tanquam rei atrocissimæ grande arca-
 num. Ille interim prostratus in terram, contra obtueri
 senem non audebat. Cùm verò senex legisset scriptum,
 subrisit, & unâ jacentem erigens: *Pone, inquit, mi fili,
 tuam manum super oculos meos.* Fecit, quæ fuerat jus-
 sus. Mox iterum hatu senior. Tuum hoc peccatum, ait,
 mei capitis periculum esto; torum ego in me recipio,
 quorquor demum annis, & oppugnaverit aut oppugna-
 turus sit. Tu istud unum observa, ut quidquid hujuscæ
 suggestiois est, floccipendas & pro nihilo æstimes. Tam
 mihi documento ita roboratus est æger, ut antè morbus
 illius evanesceret, quam ille senis cellâ excederet. Hoc
 ille ipse, ait Climacus, cui in eâ contigit, Deo gratias
 agens mihi retulit.

Ita nimirum diabolus tentator longè astutissimus,
 quos pileo seròve plumeo nequit fallere, illis imponere
 conatur plumbeum, ut quos honorum blandimentis
 non circumvenit, eos conscientie terroribus irretiat.
 Pugna prima periculosa, alterâ, non tantum quia cre-
 brior & communior, sed etiam quia ad fallendum ac-
 commodatior. Verum, pars magna est victoria, scire
 hæc esse mera diaboli tentamenta. Nemo animum de-
 mitat; Quisquis tentatur cum Plalte regio canter: *In te Psal. v. 30.
 eripiar à tentatione, & in Deo meo transgrediar murum.*

CAPUT IV.

Tentatoris genius, præcipue artes, & di-
 verse tentandi fallacia.

Pelagus interpres è Græco memorat Mosem abba-
 tem tam validis tentationibus à diabolo exagita-
 tum, ut ille tugurio se continere amplius non potuerit,
 sed locum eò temporis habitatum, qui Petra dicebatur,
 cellamque deserens, velut ex acie fugitivus ad Abbatem
 illidorum.

Diabolus quos am-
 bitione no-
 potest fal-
 lere, miris
 conscientie
 angoribus
 invadit.

Contra hos ang-
 res medi-
 camina:
 Primum.
 Secundum.
 Tertium.
 Quartum.
 Climacus
 gradu 23. de
 inessibil co-
 gitat, mihi
 pag. 209.
 Pelag. lib. 1.
 18. & 19.
 74. 12. apud
 Rof. 2. 76.
 pag. 638.